

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubora Šeba a sudkýň JUDr. Evy Sakálovej a JUDr. Edity Bakošovej, v právnej veci žalobkyne **I.**, bývajúcej V., zastúpenej JUDr. Helenou Buzgóovou, advokátkou so sídlom v Dunajskej Strede, Alžbetínske námestie č. 2, proti žalovaným **X.**, obom bytom v B. zastúpeným Mgr. Petrom Belicom, advokátom so sídlom v Bratislave, Dunajská č. 4, **o určenie neplatnosti vydedenia a o neplatnosť závetu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 12 C 124/2007, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 22. septembra 2011, sp. zn. 9 Co 222/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovaní 1/, 2/ sú povinní zaplatiť žalobkyňi náhradu trov dovolacieho konania vo výške 66,32 eur, do rúk JUDr. Heleny Buzgóovej, advokátky v Dunajskej Strede, Alžbetínske námestie č. 2, do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom z 18. decembra 2009, č. k. 12 C 124/2007-97 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa ako dcéra, zákonná dedička poručiťa F. M., zomrelého X. (ďalej len „poručiť“ alebo „otec žalobkyne“) domáhala proti žalovanému 1/ ako vnukovi poručiťa a žalovanej 2/ ako bývalej manželke poručiťa, dedičke zo závetu, určenia, že dôvody vydedenia v listine o vydedení číslo N X., NZ X. z 22. decembra 1993, stanovené

poručiťom, v časti týkajúcej sa vydedenia žalobkyne (ďalej len „listina o vydedení“), nie sú dané a určenia, že závet vyhotovený 22. decembra 1993 pod číslom N X. NZ X., podpísaný poručiťom, v časti týkajúcej sa zákonnej dedičky – žalobkyne (ďalej len „závet“), je neplatný. Žalobkyňu zaviazal k povinnosti zaplatiť žalovaným trovy konania, žalovanému 1/ vo výške 537,05 eur a žalovanej 2/ vo výške 672,36 eur, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku na účet ich právneho zástupcu. Vec právne posúdil podľa § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) a § 469a ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalobkyňa je aktívne legitimovaná na podanie žaloby, má naliehavý právny záujem na požadovanom určení a žaloba nebola podaná predčasne, i keď nebolo vysporiadané bezpodielové spoluvlastníctvo poručiťa a jeho bývalej manželky, žalovanej 2/ v zmysle § 175l O.s.p. V odôvodnení rozhodnutia sa okresný súd ďalej zaoberal dôvodmi vydedenia uvedenými v listine o vydedení v zmysle § 469a ods. 1 písm. a/ a b/ Občianskeho zákonníka. Dospel k záveru, že tieto dôvody sú dané, existovali ku dňu vydedenia. Uviedol, že žalobkyňa, narodená 4. septembra 1963, pochádzala z mimomanželského pomeru, bola dcérou poručiťa, ktorý bol právoplatným rozsudkom zaviazaný prispievať na jej výživu vo výške 250,- Kčs mesačne do rúk jej matky do 15. dňa toho ktorého mesiaca s účinnosťou od 7. novembra 1965 a splatiť ročné výživné po 50,- Kčs tak, že 1. splátku zaplatí do 15. januára 1967 a každú ďalšiu do 15. dňa toho ktorého mesiaca do rúk matky žalobkyne. Vykonaným dokazovaním mal okresný súd preukázané, že žalobkyňa o poručiťa neprejavila opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mala prejaviti. Vychádzal predovšetkým z výpovede žalobkyne, v ktorej uviedla, že otca ako maloletá videla len 2 krát, ako plnoletá sa s ním stretla len 3 krát a následne spolu 3 krát telefonovali. Okresný súd mal za to, že iniciatíva žalobkyne spočívajúca len v oznámení dôležitých udalostí o sebe, o svojej svadbe, novom byte, narodení dcéry, nie je prejavom opravdivého záujmu potomka o otca a ani keď jej v roku 1990 oznámil, že sa necíti dobre, až do oznámenia o narodení jej dcéry v roku 1992 nevyvinula žiadnu iniciatívu, ani záujem o svojho otca. Za nepreukázané považoval tvrdenie žalobkyne, že otec si neprial, aby ho kontaktovala. Okresný súd mal vykonaným dokazovaním tiež preukázané, že žalobkyňa sa v rozpore s dobrými mravmi o poručiťa nestarala a neposkytla mu potrebnú pomoc v chorobe, ktorou trpel, hoci o odkázanosti poručiťa na pomoc iných vedela a so zreteľom na svoje objektívne možnosti a schopnosti mu pomoc poskytnúť mohla. Keďže dôvody vydedenia boli dané, existovali ku dňu vydedenia, okresný súd zamietol aj žalobu o určenie neplatnosti závetu. O trovách konania okresný súd rozhodol podľa zásady úspechu a v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. úspešným žalovaným priznal náhradu trov konania, spočívajúcu v náhrade trov právneho

zastúpenia.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 22. septembra 2011, sp. zn. 9 Co 222/2010 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že určil, že dôvody vydedenia v listine o vydedení v časti týkajúcej sa vydedenia žalobkyne nie sú dané a závet, v časti týkajúcej sa zákonnej dedičky, žalobkyne, je neplatný. Žalovaných zaviazal k povinnosti nahradiť žalobkyni trovy konania v sume 1 100,28 eur k rukám jej právnej zástupkyne do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Odvolací súd preskúmal vec v celom napadnutom rozsahu (§ 212 ods. 1 O.s.p.) na odvolacom pojednávaní (§ 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), na ktorom v potrebnom rozsahu zopakoval dokazovanie (§ 213 ods. 3 O.s.p.). Zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že žalobkyňa je aktívne legitimovaná na podanie žaloby, má naliehavý právny záujem na požadovanom určení a žaloba nebola podaná predčasne. K odlišnému záveru ako súd prvého stupňa dospel odvolací súd po zopakovaní dokazovania v otázke existencie zákonných dôvodov vydedenia v listine o vydedení a v otázke platnosti závetu, v častiach týkajúcich sa žalobkyne. Podľa názoru odvolacieho súdu, dôvody vydedenia uvedené v listine o vydedení v časti týkajúcej sa žalobkyne nie sú dané a závet v časti týkajúcej sa žalobkyne je neplatný s poukazom na § 469a ods. 1 písm. a/ a b/ Občianskeho zákonníka, judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a zistený skutkový stav. Odvolací súd vychádzal zo skutkových zistení, že vzájomný vzťah medzi žalobkyňou a jej otcom nemal povahu štandardného vzťahu rodiča a potomka. Poručiteľ o žalobkyňu ako dcéru od jej narodenia prejavoval záujem len sporadicky a jeho záujem sa v podstate obmedzil len na platenie výživného, o čom svedčí fakt, že ju videl ako maloletú len pár krát. Vôbec si k nej ako rodič nebudoval vzťah od útleho detstva a aj vyživovaciu povinnosť k nej si začal plniť až na základe súdneho rozhodnutia a oneskorene. Skutočnosť, že medzi žalobkyňou a jej otcom nebol vybudovaný funkčný vzťah rodiča a dieťaťa pritom nemožno klásť za vinu žalobkyni. V čase po jej narodení a v jej útlom detstve mohol byť tento vzťah budovaný v prvom rade z iniciatívy rodičov, t. j. aj jej otca. Odvolací súd uviedol, že za dostatočné vysvetlenie prakticky neexistujúceho vzťahu otec – dcéra, nemožno vziať fakt, že otec žalobkyne vzhľadom na svoje povolanie známeho hudobníka veľa a často cestoval, a to aj mimo územia republiky. Nedostatok fyzickej prítomnosti sa otec žalobkyne totiž nesnažil nahradiť inou formou, telefonicky alebo písomným kontaktom, nevyhľadával ju ani v čase svojej prítomnosti na Slovensku, nezaujímal sa o jej celkový vývoj, zdravotný stav, ani prospech v škole. Na základe uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že poručiteľ o žalobkyňu nejaval taký rodičovský záujem, aký by ako rodič, otec o dcéru prejavovať mal.

Uvedené mal odvolací súd preukázané nielen výpoveďou žalobkyne, ale aj výpoveďami svedkov, staršieho a mladšieho brata poručiteľa, ktorými bola potvrdená výpoveď matky žalobkyne, ako aj sprostredkovaných informácií priateľiek žalobkyne, vypočutých v konaní, že poručiteľ nemal záujem žalobkyňu ako svoju dcéru ani po formálnej stránke zoznámiť s rodinnými príslušníkmi z jeho strany, naopak, snažil sa ju držať mimo tejto svojej rodiny. Žalobkyňa od svojho otca ani v detstve, ani po dosiahnutí plnoletosti nedostala skutočnú príležitosť na to, aby si mohla so svojim otcom vybudovať bližší citový vzťah, hoci podľa názoru odvolacieho súdu, sa mu nebránila. S ohľadom na nevybudovaný vzťah otec – dieťa, ktorý mal základ v nedostatočnom záujme poručiteľa ako otca o svoju dcéru počas obdobia, kedy bola žalobkyňa maloletá, nemožno podľa názoru odvolacieho súdu od žalobkyne ani ako plnoletej, spravodlivo žiadať, aby niesla zákonné dôsledky vydedenia, pretože situáciu, že o poručiteľa ako jeho potomok neprejavila opravdivý záujem, spôsobil v značnej miere práve sám poručiteľ svojim nezájmom o ňu. Neprejavenie opravdivého záujmu žalobkyne o poručiteľa potom nemožno chápať ako jej konanie v rozpore s dobrými mravmi, keď poručiteľovi neposkytla pomoc v chorobe a starobe, ani že o neho neprejavila opravdivý záujem, aký by ako potomok za iných okolností prejavit' mala. Keď neboli dané zákonné dôvody vydedenia žalobkyne, potom odvolací súd považoval aj závet v časti týkajúcej sa žalobkyne za neplatný. O trovách celého konania odvolací súd rozhodol podľa zásady úspechu a v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. v konaní úspešnej žalobkyni priznal ich náhradu, spočívajúcu v zaplatenom súdnom poplatku za návrh a za odvolanie ako aj v trovách právneho zastúpenia.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podali dovolanie žalovaní podľa § 238 ods. 1 O.s.p. z dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p. a z dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky navrhli, aby zmenil rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalobu zamietne a prizná im náhradu trov konania, alternatívne, aby zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Do rozhodnutia o dovolaní požiadali odvolací súd o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia. Odňatie možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) dovolatelia videli v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu. Inú vadu konaniu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) videli v nezopakovaní dokazovania odvolacím súdom v celom rozsahu ako ho vykonal súd prvého stupňa, pričom zároveň namietali vyvodenie nesprávnych skutkových záverov z dostatočne zisteného skutkového stavu. Nakoniec namietali nesprávne právne posúdenie

veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Podľa názoru dovolateľov je potrebné rešpektovať vôľu poručiťľa vyjadrenú v závete.

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že sa stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky navrhla dovolanie žalovaných zamietnuť a uložiť im povinnosť nahradiť jej trovy dovolacieho konania v sume 679,14 eur. Vo vyjadrení k dovolaniu zdôraznila skutkové zistenia súdu prvého stupňa i odvolacieho súdu, a to prístup jej otca ku nej počas jej detstva i v dospelosti, jej izolovanie od jeho rodiny, ktoré skutočnosti sú dôkazom, že otec ju nikdy skutočne neprijal za svoje dieťa, o ktoré by sa otec ako rodič mal a chcel starať a bola tak len jeho trpenou priťažujúcou vyživovacou povinnosťou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle § 243 O.s.p. nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p., dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V danej veci ide o takéto rozhodnutie odvolacieho súdu, čím je daná prípustnosť dovolania.

Dovolací súd je podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. viazaný rozsahom dovolania i uplatnenými dovolacími dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež inými vadami len vtedy, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho,

ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolatelia nenamietali, že by v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. a existencia procesnej vady takejto povahy nevyšla v dovolacom konaní najavo.

So zreteľom na obsah dovolania, dovolací súd osobitne skúmal, či v konaní (ne)došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.).

Pod odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Táto vada konania znamená porušenie základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné právo, ktoré mu právny poriadok priznáva.

V danej veci dovolatelia odňatie možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) videli v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, v jeho nedostatočnom odôvodnení, keď sa odvolací súd podľa ich názoru nedostatočne venoval tomu, akými

úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval. Mali za to, že hodnotenie dôkazov vyznieva povrchne a nepresvedčivo, že odvolací súd len povrchne odôvodnil na základe akých dôkazov dospel k iným skutkovým zisteniam ako súd prvého stupňa.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p., ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

V posudzovanom prípade odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa tak, že žalobe vyhovel. Zmeňujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nahrádza v celom rozsahu rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa názoru dovolacieho súdu obsahuje všetky náležitosti rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd jednak v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol čoho sa domáhala žalobkyňa a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadrili žalovaní, ako a z akých dôvodov rozhodol súd prvého stupňa, v akom rozsahu a z akých dôvodov podala žalobkyňa odvolanie, ako sa k odvolaniu vyjadrili žalovaní, ktoré dôkazy zopakoval, ktoré skutočnosti považoval odvolací súd za preukázané, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil (pozn. odvolací súd podľa názoru dovolacieho súdu vychádzal v podstate z rovnako zisteného skutkového stavu ako zisteného súdom prvého stupňa) i ako vec právne posúdil, s uvedením príslušných právnych ustanovení, ich citáciou ako i výkladom rozhodného ustanovenia § 469a ods. 1 písm. a/ a b/ Občianskeho zákonníka a s poukazom na súvisiacu judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že namietaný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.) nie je daný.

Dovolatelia ďalej namietali, že konanie je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), keď odvolací súd nezopakoval dokazovanie v celom rozsahu, nevypočul všetkých svedkov, ktorých vypočul súd prvého

stupňa. Zároveň však namietali, že z dostatočne zisteného skutkového stavu odvolací súd vyvodil nesprávne skutkové závery.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadať aj vtedy, ak nie je dovolaním namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Dovolací súd sa vzhľadom na zákonnú povinnosť a tiež vzhľadom na obsah dovolania zaoberal predovšetkým tým, či konanie odvolacieho súdu bolo postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Po preskúmaní dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu nie je takou (inou) vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci postihnuté.

Podľa § 215 O.s.p., za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p., odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7. Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 220 O.s.p., odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

V preskúmvanej veci odvolací súd nezopakoval dokazovanie výsluchom svedka M. L., hudobníka skupiny poručiťľa, z ktorého výpovede pred súdom prvého stupňa podľa súdu prvého stupňa vyplynulo, že zo skupiny otca žalobkyne odišiel, zostali však spolu priatelia a sporadicky sa stretávali niekoľkokrát do roka, o žalobkyňu, dcéru svojho priateľľa nevedel a nevedel ani o jej vydedení. Uviedol, že zdravotný stav otca žalobkyne bol zlý už v čase, keď bol členom skupiny, neskôr sa ešte zhoršil, pri stretnutiach sa mu otec žalobkyne sťažoval na zdravotné problémy a spomínal, že pomoc mu poskytuje manželka a brat s rodinou, pričom sa k rozsahu opatery nevedel vyjadriť. Bol toho názoru, že hoci otec

žalobkyne bol autoritou, keď ochorel, stal sa pokorným a bol by prijal akúkoľvek pomoc od hocikoho.

Ustanovenie § 213 ods. 3 O.s.p. je výnimkou zo zásady viazanosti skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa a oprávňuje odvolací súd opakovať dokazovanie v potrebnom rozsahu. To znamená, že odvolací súd nemusí vykonať všetky dôkazy, ktoré vykonal súd prvého stupňa, ale je povinný vykonať znovu všetky dôkazné prostriedky v potrebnom rozsahu. Odvolací súd opakuje dokazovanie vtedy, ak je toho názoru, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Nemôže totiž dôkazné prostriedky iba zhodnotiť inak, ako ich zhodnotil súd prvého stupňa, ale na to, aby ich mohol inak zhodnotiť, ich musí v odvolacom konaní opäť vykonať. Občiansky súdny poriadok pritom netrvá striktné na tom, že ich musí vykonať sám odvolací súd. Môže ich vykonať aj prostredníctvom súdu prvého stupňa alebo dožiadaného súdu.

Vzhľadom na obsah výpovede vyššie uvedeného svedka a skutočnosti, zistené odvolacím súdom inými dôkazmi v opakovanom dokazovaní (že zdravotný stav otca žalobkyne bol zlý a že sa o neho žalobkyňa nestarala), má odvolací súd za to, že podľa § 213 ods. 3 O.s.p. odvolací súd zopakoval dokazovanie v potrebnom rozsahu, t. j. v rozsahu potrebnom pre rozhodnutie o zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa a že zopakovanie dokazovania výsluchom uvedeného svedka nebolo pre rozhodnutie odvolacieho súdu potrebné.

Dovolatelia na druhej strane zároveň uvádzajú, že odvolací súd dostatočne zistil skutkový stav veci, avšak z tohto zisteného skutkového stavu vyvodil nesprávne skutkové závery (ktoré konkrétne skutkové závery dovolací súd vzhľadom na nižšie uvedené nepovažuje za potrebné osobitne uvádzať) a majú za to, že konanie je tak postihnuté i z tohto dôvodu inou vadou konania, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Podľa § 132 O.s.p., dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že nesprávne vyhodnotenie dôkazov

nie je inou vadou konania (ani vadou podľa § 237 O.s.p.) a dovolací súd je oprávnený preskúmať iba dôvody, ktorých prípustnosť Občiansky súdny poriadok umožňuje. Dovolací súd nie je oprávnený inak hodnotiť dôkazy vykonané súdom nižšieho stupňa, ktorého rozhodnutie v dovolacom konaní preskúmava. Neprípustnosť takéhoto dôvodu a postupu je daná charakterom dovolacieho konania, v ktorom sa už dôkazy nevykonávajú (§ 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.), a tak ani neprislúcha dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané v základnom konaní.

Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že namietaný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. O.s.p.) nie je daný.

Napriek uvedenému, vzhľadom na namietaný dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci odvolací súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), že dôvody vydedenia nie sú dané a že závet je neplatný, Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť, že odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa vychádzal zo skutkových zistení, že žalobkyňa bola dcérou poručiteľa, ktorý sa o ňu fakticky vôbec nezaujímal počas jej detstva ako jej otec (nenavštevoval ju, nestretával sa s ňou, netelefonoval jej, nepísal jej, netrávil s ňou voľný čas, nezaujímal sa o jej zdravotný stav, o jej študijné výsledky a o jej celkový vývoj a život) a jeho spojenie s dcérou bolo obmedzené len na platenie výživného jej matke, že sa takmer vôbec nestretávali ani v čase jej dospelosti (až na pár krát), že poručiťov zdravotný stav bol zlý, že žalobkyňa sa o neho nestarala v čase choroby, že žalobkyňu otec vydedil a že zanechal závet. Z týchto skutkových záverov, z ktorých vychádzal aj súd prvého stupňa odvolací súd podľa názoru dovolacieho súdu vyvodil správne právne závery (odlišné ako súd prvého stupňa), aplikujúc § 469a ods. 1 písm. a/ a b/ Občianskeho zákonníka.

V ďalšom sa dovolací súd zameral na posúdenie danosti tohto dovolacieho dôvodu.

Nesprávnym právnom posúdením veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

V preskúmvanej veci je predmetom konania určenie, že dôvody vydedenia uvedené

v listine o vydedení (§ 469a ods. 1 písm. a/ a b/ Občianskeho zákonníka) v časti týkajúcej sa vydedenia žalobkyne nie sú dané a že závet poručiťľa v časti týkajúcej sa žalobkyne je neplatný.

Podľa § 469a ods. 1 písm. a/ Občianskeho zákonníka, poručiťľ môže vydediť potomka, ak v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiťľovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch.

Podľa § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka, poručiťľ môže vydediť potomka, ak o poručiťľa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať.

Podľa § 476 ods. 1 Občianskeho zákonníka, poručiťľ môže závet zriadiť aj vo forme notárskej zápisnice.

Podľa § 476 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v každom závete musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný, inak je neplatný.

Podľa § 479 Občianskeho zákonníka, maloletým potomkom sa musí dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona, a plnoletým potomkom aspoň toľko, koľko robí jedna polovica ich dedičského podielu zo zákona. Pokiaľ tomu závet odporuje, je v tejto časti neplatný, ak nedošlo k vydedeniu uvedených potomkov.

O neposkytnutie pomoci (§ 469a ods. 1 písm. a/ Občianskeho zákonníka) pôjde najmä vtedy, keď dedič poručiťľovi odkázanému na pomoc v chorobe a starobe neposkytol potrebnú pomoc, hoci o tejto odkázanosti poručiťľa vedel a so zreteľom na svoje objektívne možnosti a schopnosti mu pomoc mohol poskytnúť. Potreba pomoci na strane poručiťľa a objektívna možnosť dediča poručiťľovi pomoc poskytnúť sa musí v každom konkrétnom prípade posudzovať osobitne. Je potrebné neposkytnutie pomoci posudzovať z toho hľadiska, či dedičovo správanie (ne)bolo v rozpore s dobrými mravmi. Dôvod vydedenia dediča podľa § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka je potrebné posudzovať objektívne, či išlo o taký nezáujem, ktorý bol v rozpore s dobrými mravmi trvalý, v dôsledku čoho neprejavoval voči poručiťľovi potomok ani minimálny záujem o jeho život a zdravie a pod.

Keď v preskúvanom prípade odvolací súd dospel k záveru, že vzájomný vzťah medzi žalobkyňou a jej otcom nemal povahu štandardného vzťahu rodiča a potomka, že otec sa o žalobkyňu nezaujímal od jej narodenia, nebudoval si k nej vzťah od detstva, skutočnosť, že nebol medzi nimi vytvorený vzťah rodiča a dieťaťa nemožno klásť za vinu žalobkyňi, ako správne konštatoval odvolací súd. Dovolací súd sa stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že v čase po narodení žalobkyne a v jej útlom detstve mohol byť tento vzťah budovaný v prvom rade z iniciatívy rodičov, teda aj jej otca, ktorý sa nedostatok fyzickej prítomnosti nesnažil nahradiť ani inou formou (telefonicky, písomne), nezaujímal sa o jej vývoj, zdravotný stav, prospech v škole, nezoznámil ju s rodinnými príslušníkmi zo svojej strany, ale ju držal mimo svojej rodiny. Žalobkyňa tak nemala príležitosť na to, aby si mohla so svojim otcom vybudovať bližší citový vzťah. S ohľadom na nevybudovaný vzťah otec – dieťa, ktorý mal základ v nezáujme poručiteľa ako otca o dcéru, je dovolací súd zhodne s odvolacím súdom toho názoru, že nemožno od žalobkyne ani ako plnoletej spravodlivo žiadať, aby niesla zákonné dôsledky vydedenia, keď situáciu, že o poručiteľa ako potomok neprejavila opravdivý záujem, spôsobil v značnej miere sám poručiteľ. Neprejavenie opravdivého záujmu o poručiteľa a neposkytnutie mu pomoci v chorobe potom podľa názoru dovolacieho súdu, zhodne s odvolacím súdom nemožno chápať ako jej konanie v rozpore s dobrými mravmi. Dovolací súd poukazuje na vyjadrenie samého poručiteľa v listine o vydedení, že svoju dcéru ani nepozná, videl ju asi tri krát v živote a ani nevie, či dcéra má potomkov. Zároveň tiež poukazuje na vyjadrenie žalovanej 2/, bývalej manželky a závetnej dedičky poručiteľa, ktorá uviedla, že platenie výživného mala na starosti ona sama, pričom súdom určené výživné sa snažili platiť, aby táto skutočnosť nepokazila imidž otca žalobkyne, o ktorej ako nemanželskom dieťaťi poručiteľa nepovedali nikdy ani svojmu synovi a táto skutočnosť bola v celej rodine tabu a podľa toho sa aj v rodine správali.

Podľa názoru dovolacieho súdu, odvolací súd sa pri posúdení danosti dôvodov vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. a/ a b/ Občianskeho zákonníka správne zaoberal tým, či správanie žalobkyne môže byť považované za odporujúce dobrým mravom s prihliadnutím na správanie sa poručiteľa k nej ako k dieťaťu. Aj podľa názoru dovolacieho súdu, za konanie v rozpore s dobrými mravmi nemožno považovať nezáujem potomka za situácie, keď tento nezáujem bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiteľom. Zvlášť za situácie, keď rodič zavrhne svoje dieťa hneď po jeho narodení a neprejavuje oň počas celého detstva záujem, nemožno od dieťaťa, ktoré nemalo vybudovaný žiadny vzťah s takýmto rodičom, požadovať zmenu v jeho postoji voči rodičovi po dosiahnutí plnoletosti a neprejavenie opravdivého

záujmu za zavinené konanie a neposkytnutie potrebnej pomoci v chorobe za konanie v rozpore s dobrými mravmi (porovnaj rozhodnutia NS SR 1 Cdo 173/1996, sp. zn. 4 Cdo 123/2009 a 5 Cdo 239/2009).

Keď neboli dané zákonné dôvody vydedenia žalobkyne v zmysle § 469a ods. 1 písm. a/ a b/ Občianskeho zákonníka, odvolací súd správne určil neplatnosť závetu poručiťľa v časti týkajúcej sa žalobkyne ako zákonnej dedičky, ktorej sa musí dostať aspoň toľko, koľko robí jedna polovica jej dedičského podielu zo zákona. Pokiaľ tomu závet odporuje, je v tejto časti neplatný, ak nedošlo k vydedeniu uvedených potomkov. Keďže v preskúvanom prípade odvolací súd správne rozhodol, že dôvody vydedenia nie sú dané, závet poručiťľa v časti týkajúcej sa žalobkyne odporuje § 479 Občianskeho zákonníka, z ktorého dôvodu odvolací súd správne rozhodol aj o neplatnosti závetu v tejto časti.

Pretože rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne, dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. v posudzovanej veci tak nie je daný.

So zreteľom na vyššie uvedené, keď dovolatelia napadli dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu, v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O.s.p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci samej, Najvyšší súd Slovenskej republiky ich dovolanie ako nedôvodné zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V dovolacom konaní procesne úspešnej žalobkyne vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovaným, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalobkyňa náhradu trov dovolacieho konania, spočívajúcu v náhrade trov právneho zastúpenia uplatnila a ich výšku vyčíslila v sume 679,14 eur za dva úkony právnej služby, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia a za vyjadrenie k dovolaniu žalovaných (jeden úkon v hodnote 331,94 eur) a za dva režijné paušály (jeden režijný paušál v hodnote 7,63 eur). Dovolací súd v súlade s doterajšou praxou vzal na zreteľ, že právna zástupkyňa žalobkyne zastupovala túto účastníčku už v konaní pred súdmi nižších stupňov. Žalobkyne preto priznal náhradu trov dovolacieho konania spočívajúcu v odmene advokátky len za 1 úkon právnej služby, a to vypracovanie vyjadrenia k dovolaniu (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení v čase podania vyjadrenia k dovolaniu - ďalej len „vyhláška“),

nie aj za prevzatie a prípravu zastúpenia. Základnú sadzbu tarifnej odmeny za tento úkon právnej služby určil podľa § 1 ods. 1 a § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky vo výške 1/13 výpočtového základu, t. j. vo výške 58,69 eur, ktorá s režijným paušálom vo výške 1/100 výpočtového základu (§ 1 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky), t. j. 7,63 eur, predstavuje spolu 66,32 eur. Právna zástupkyňa žalobkyne si vyúčtovala trovy dovolacieho konania v celkovej výške 679,14 eur. Vzhľadom na vyššie uvedené priznanie náhrady len za jeden úkon právnej služby a vzhľadom na nesprávne uplatnenie odmeny za jeden úkon právnej služby podľa vyhlášky v znení novely č. 557/2008 Z. z. a nie v znení účinnom v čase uskutočnenia podania (vyjadrenia k dovolaniu), dovolací súd žalobkyni nepriznal náhradu trov právneho zastúpenia nad sumu 66,32 eur.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. mája 2014

JUDr. Ľubor Š e b o, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Vanda Šimová